

לקוחות נכבדים,
אנו ממשיכים לעדכנכם אודות החידושים הבולטים בפסיקה ובחקיקה בתחום המס, אשר אירעו במהלך החודשים שחלפו.
נציג, אפוא, בקצרה את פסקי הדין בולטים אשר ניתנו לאחרונה על ידי בתי המשפט, תוך הפנייה לפסקי הדין עצמם, וזאת לצד פרסומים בולטים של רשות המסים:

האם למנהל מיסוי מקרקעין יש שיקול דעת להתיר ניכיון של הוצאות סבירות בלבד לצורך חישוב מס השבח?

פסק הדין בו נדון הוא **ע"א 8763/06 מרדכי גבריאל ואח' נ' מנהל מס שבח מקרקעין ירושלים**. המערערים, בעלים של מקרקעין במשותף עם אחרים, אשר התקשרו בעסקת קומביניציה עם חברה קבלנית, ביקשו מהמשיב לנכות מחדי חלקם בתמורה, את ההוצאות בהן נשאו בגין שכר טרחת עו"ד, אשר מגיעים כדי 55% מהתמורה. המשיב התייחס בניכוי שכ"ט בשיעור 2% בלבד מגובה התמורה. לאחר הליכים מול המשיב, הותר ניכוי שכ"ט בשיעור 8% מהתמורה. המערערים הגישו ערר על החלטה זו. ועדת הערר דחתה את עיקר טענות המערערים, אך הגדילה את שיעור שכה"ט המתור בניכוי ל-10% מגובה התמורה. בהחלטתה התייחסה הועדה להוראת סעיף 39 לחוק מיסוי מקרקעין, העוסקת בניכוי הוצאות לצורך חישוב מס השבח, וקבעה כי שכר טרחת עורך דין שניכוי מותר ע"פ סעיף 39(7) לחוק צריך שיהא בעד פעולות משפטיות "שמקובל שעורך דין עושה אותן בתור שכאלה, בתפקידו ובעיסוקו כעורך דין". ועדת הערר קבעה, כי ההוצאה בגין שכר טרחת עורך דין אותה מבקשים המערערים לנכות "חריגה באופן בולט וקיצוני, ובסעיפים מסוימים אף אינה קשורה לעבודתו הרגילה והמקובלת של עורך דין". המערערים לא השלימו עם קביעות אלה וערערו לבית המשפט העליון.

בית המשפט העליון, בפסק דין מפי כב' השופטת חיות (בדעת רוב) קיבל את עמדת המערערים. ראשית, קבע בית המשפט כי בעוד סעיף 39(7) לחוק דן בהוצאה ספציפית (שכ"ט עו"ד במכירה או ברכישה), דן סעיף 39(1) בהוצאה כללית להשבחת המקרקעין, לרבות שכ"ט עו"ד ששולם במסגרת ההשבחה, ושני תני-הסעיפים הללו דרים בכפיפה אחת ואינם באים אחד על חשבון רעהו. אך האם למנהל מס שבח נתונה הסמכות שלא להכיר בהוצאות אלו, אם הוא סבור ששיעורן חריג? בית המשפט מצא כי סעיפים 39(1) ו-39(7) לחוק, על פי לשונם, אינם מגבילים את שיעור ההוצאות המותר בניכוי לכדי הוצאות סבירות בלבד. מכאן עולה, לכאורה, כי המחוקק ביקש לאפשר ניכוי של מלוא ההוצאות, ונראה גם כי פרשנות זו מתיישבת עם תכלית החוק ושיקולי המדיניות לפיהם יש לחתור למיסוי "הרווח הכלכלי האמיתי" שנצמח לנישום. כך, אם הוכיח הנישום כי הוציא בפועל הוצאות, יש להביא הוצאות אלה בחשבון גם אם נראה בדיעבד כי מדובר בהוצאות חריגות. ועוד, על מנת להחיל אמות מידה אובייקטיביות המקנות למשיב סמכות לסטות משיעור ההוצאות שהוצאו בפועל, יש צורך בהסדר סטטוטורי מפורש, כגון זה המצוי בסעיף 30 לפקודת מס הכנסה, או למצער יש צורך בנקודת אחיזה כלשהי בלשון החוק. מכאן, נקבע כי אין למשיב שיקול דעת למנוע את ניכויים המלא של הסכומים ששילם הנישום, גם אם מדובר בהוצאה חריגה ובלתי סבירה. כב' השופט רובינשטיין (בדעת מיעוט) סבר כי יש ליצור הרמוניה חקיקתית עם ההסדרים הקבועים בפקודת מס הכנסה, לפיהם אין להתיר הוצאה בסכום העולה על הדרוש. לדעתו, יש למנוע מצבים של הוצאות אמיתיות אך בלתי סבירות, והעלמות מס באמצעות הקטנת רווחי העסקה.

תוצאה: הערעור התקבל.

כיצד יוחל הפטור ממס שבח לפי סעיף 149 לחוק מיסוי מקרקעין כאשר מדובר בדירה שהועברה בירושה?

פסק הדין בו נדון הוא **ע"א 530/07 מנהל מס שבח מרכז נ' דן ירדני לנגום**. מדובר בערעור על פסק דין של ועדת ערר לפי חוק מיסוי מקרקעין. המשיב ירש דירת מגורים ביחד עם שתי אחיותיו. במכירת הדירה ביקשו המשיב ואחיותיו פטור ממס שבח לפי סעיף 149ב(5) לחוק מיסוי מקרקעין.

סעיף 149 לחוק מסדיר את סוגיית הפטור ממס שבח לגבי מכירת דירה שהתמורה בעדה הושפעה מזכויות בניה בלתי מנוצלות. התפיסה בבסיס הסעיף היא שבמסגרת העסקה האחת נמכרים כביכול שני נכסים נפרדים: הדירה וזכויות הבנייה. סעיף 149א(2) קובע חריג שלפיו ניתן להגדיל את סכום הפטור, כך שיחול גם על חלק התמורה שהתקבלה בעד זכויות הבניה הנוספות, אך ורק כאשר שווי הדירה הנמכרת אינה עולה על תקרה מסוימת בסעיף. במקרה זה, התמורה בכללותה הייתה גבוהה מהתקרה שבסעיף, אך התמורה המיוחסת לכל אחד מהמוכרים (המשיב ושתי אחיותיו) הייתה נמוכה ממנה.

מנהל מס שבח קבע כי התמורה ששולמה בעד הדירה הושפעה מקיומן של זכויות בניה בלתי מנוצלות, ושלל את תחולת הפטור לפי סעיף 149א(1) לחוק לגבי אותו חלק של התמורה ששולם בעד זכויות הבניה. המשיב הגיש ערר על החלטתו של מנהל מס שבח, וועדת הערר קיבלה אותו, בקבעה כי יש להחיל את התקרה שבסעיף 149א(2) על חלקו של כל יורש בנפרד, וכך נעשה גם לגבי אחיותיו של המשיב, ואין סיבה להפלותו לרעה לעומתן. על כך הגיש מנהל מס שבח ערעור.

בית המשפט העליון, בפסק דין מפי כב' השופט ריבלין, קבע, כי התנאים לזכאות לפטור על דירת מגורים (סעיפים 149א ו-149ב) חלים גם על פטור שניתן לפי סעיף 149. המשיב, כאמור, מבקש פטור לפי סעיף 149ב(5) לחוק, אשר תנאיו לתחולתו הוא ש"אילו היה המוריש עדיין בחיים ומוכר את דירת המגורים, היה פטור ממס בשל המכירה". המושג "שווי הדירה" שבסעיף 149 מלמד שהכוונה היא לשווי הדירה כולה, אשר עולה על התקרה הקבועה בסעיף 149א(2). לפיכך, המורשה, אם הייתה בחיים, לא הייתה זכאית לפטור ממס שבח עבור זכויות הבניה שלא נוצלו, וכמוה גם המשיב. בנוסף, גם אם ניתן פטור לאחיותיו של המשיב בגין חלקן, כך היה עקב טעות של מנהל מס שבח, ואין בכך להצדיק מתן פטור דומה למשיב.

תוצאה: הערעור נדחה.

יצוין, כי היום, לאחר תיקון 55 לחוק, הוסף לחוק סעיף 149א(1) הקובע כי תקרת הפטור תחול על התמורה בגין הדירה כולה ולא על חלקו של כל יורש בנפרד.

האם הסכם הסבה מבטל הסכם קומביניציה?

פסק הדין בו נדון הוא **וע (חי') 9016/08 אחים ביאעה ואח' נ' מס שבח מקרקעין**. בין משפחת ביאעה לחברת בולוס נכרת הסכם קומביניציה, לפיו תמורת חלק מהמקרקעין שבבעלות משפחת ביאעה, התייבה חברת בולוס לבנות

עבורם דירות ומשרדים. הצדדים הצהירו בפני המשיב על הסכם הקומביניציה ושילמו את השומות במלואן. הבנייה לא בוצעה בפועל, ומשפחת ביאעה הודיעה לחברת בולוס על ביטול הסכם הקומביניציה והגישה המרצת פתיחה בבית המשפט המחוזי למתן פסק דין הצהרתי המאשר את ביטול עסקת הקומביניציה. בינתיים, חברת בולוס כרתה הסכם עם חברת אחרת (חברת נגיד), לפיו המחמה חברת בולוס לחברת נגיד את כל זכויותיה על פי הסכם הקומביניציה ונספחיו. הוסכם כי האחרונה תיכנס לנעלי חברת בולוס בכל הקשור להסכם הקומביניציה ונספחיו ולהליכים בהמרצת הפתיחה. חברת נגיד הגיעה להסכם פשרה והסכם קומביניציה חדש עם משפחת ביאעה. לפיכך, פנו חברת בולוס ומשפחת ביאעה למשיב בטענה כי הסכם הקומביניציה ביניהם בוטל. בית המשפט (כב' השופט מלכאל סלוצקי) בדק מהי "מכירת זכות במקרקעין" בהתאם לסעיף 1 לחוק מיסוי מקרקעין, ומצא שהיא כוללת כל "העברה או הסבה של זכות לקבל זכות במקרקעין...". הסכם הסבת הזכות בין חברת בולוס לחברה האחרת הוא בבחינת "מכירה" לפי ההגדרה הנ"ל. הסכם הקומביניציה המקורי לא בוטל, והזכויות מכוחו הוסבו לחברת נגיד והיוו את הבסיס לכריתת הסכם הקומביניציה החדש, אשר הוא המשך של הסבת הזכויות לחברת נגיד.

תוצאה: הערר נדחה.

ניכוי מס בגין הפרשות להוצאות עתידיות לשלם

פסק הדין בו נדון הוא עמ"ה 547/06 **כדורי יצחק זקוטו קבלני בניין בע"מ נ' פקיד שומה אשקלון**. המערער, בדו"חותיה, כללה הפרשה לתיקונים עתידיים שהיא עלולה להידרש לבצע בדירות שמכרה בשני פרויקטי הבנייה שלה. הפרשה זו, באותו סכום, הופיעה כבר בדו"ח לשנת 1996. בשנת 1997 פוצל סכום ההפרשה כך שסך של 365,400 נרשם להפרשה לתיקונים בפרויקט אחד, והיתרה יוחסה לפרויקט השני. סכום ההפרשה נותר ללא שינוי עד לשנת המס 2003. במסגרת דו"ח המס שהגישה לשנת 2003, הותירה את ההפרשות לתיקונים ע"ס 56,000 ₪ בלבד. יחד עם זאת, דיווחה במסגרת אותו דו"ח על "הפרשה למשפטיים" בסכום של 300,000 ₪. המשיב הכיר בדיווח זה לאחר שנוכח כי בשנת 2000 הוגשה כנגד השותפות תביעה בגין ליקויי בניה והמערער חויבה בפיצוי כספי האמור.

המשיב לא קיבל את דו"ח המס של המערער לשנת 2001. לטענתו, מאחר וסכום ההפרשה לתיקונים מופיע מספר שנים במאזני המערער, ללא שינוי, מלמד הדבר כי המערער לא הוציאה כל הוצאה הקשורה לכך ולכן מדובר בהפרשה פיקטיבית.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופטת רחל ברקאי) קיבל את עמדת המערער. בית המשפט הפנה לסעיף 17 לפקודת מס הכנסה, שעניינו ניכוי הוצאות, כאשר התרת הוצאה בניכוי מכוחו אינה מותנית בשאלה האם יצאה ההוצאה בפועל, אלא מהו המועד בו התחייב הנישום להוציא את ההוצאה. כך, יש לזקוף את החוב בעת היווצרותו ולא בעת תשלומו.

כאשר חברה מבקשת להפריש כספים לשם הבטחת תשלום של תביעות עתידיות או ביצוע תיקונים עתידיים, בעת הגשת הדיווח לשלטונות המס, הדבר יוצר מתח בין העיקרון בדבר מיסוי הכנסתו החייבת של הנישום לבין האינטרס בדבר גביית מס אמת. האיזון טמון בשלושה תנאים מצטברים: האחד, הנישום מחויב לכלול את החובות התלויות בהפרשה במאזניו בהתאם לעקרונות חשבונאיים מקובלים. השני, קיימת קביעה מוסמכת ומימינה של גובה החובות התלויות המשוועים. והשלישי, מידה הסתברותית גבוהה, אך לא מוחלטת, לכך שהחוב התלוי יהפוך לחוב מוחלט. בית המשפט בחן אם המערער עמדה בשלושת התנאים הללו, ומצא שהתשובה חיובית. המערער הוכיחה כי בתום שלוש שנים מאז סיום מסירת הדירות לדיירים בפרויקט, הוגשה כנגדה תביעה בגין ליקויי בנייה ע"י הדיירים. המשיב הודה כי אילו הייתה המערער מדווחת על ההפחתה כ"הוצאה למשפטיים" הוא לא היה מתערב. לפיכך קבע בית המשפט כי המשיב נצמד לסמנטיקה ולא למהות, כיוון שעמדה בפני המערער אפשרות קרובה לוודאי לפיה תידרש ע"י בית המשפט לאחת מהשתיים – לבצע תיקונים בדירות הדיירים, או לשלם להם פיצויים כספיים, מאחורי ההפחתה האמורה עומדת אותה מהות כלכלית של העסקה וכינויה אינו מכריע את מהותה.

התוצאה: הערר התקבל.

יש צורך בקוהרנטיות בין ממצאי פקיד שומה אחד לפקיד שומה אחר

פסק הדין בו נדון הוא עמ"ה (ב"ש) 525/02 דגמין מוחמד נ' פקיד שומה באר שבע. המערער הינו בעל מניות ובעל השליטה בחברת נוף לוד בע"מ. ספרי החשבונות של החברה נפסלו בעקבות גילוי חשבוניות מס פיקטיביות. במקביל, נמצא כי כספים בגובה החשבוניות הפיקטיביות נמשכו מהחברה. המשיב טען כי כספים אלו הגיעו בסופו של יום לידי המערער, ולאור זאת, מדובר בהכנסה או משיכת דיבידנד של המערער מהחברה. המערער טען, כי טועה המשיב כאשר הוא עושה שימוש בממצאי ביקורת מע"מ לצרכי קביעת שומת הכנסתו של המערער.

בית המשפט המחוזי, בפסק דין מפי כב' השופט אבניאל, קבע כי ממצאי ביקורת מע"מ יכולים לשמש תשתית עובדתית לקביעה בעניין מס הכנסה. אולם, זאת רק בתנאי שהמידע אכן רלוונטי לקביעת המס. נקבע כי תנאי זה מתקיים בעניינו של המערער, שכן לא המציא מסמכים וראיות לסתירת ממצאי הביקורת של מע"מ. אין חולק כי המערער הוא בעל המניות ובעל השליטה בחברה, הוא זה ששולט בחשבונות הבנק של החברה, בהכנסותיה ובהוצאותיה, והוא זה שלמעשה ניתב את כספי החברה מחשבונה לצרכיו או לצרכיה.

בנוסף טען המערער, כי גם אם נכונה הטענה שמדובר היה בחשבוניות מס פיקטיביות, הרי שהיה מקום להתייחס לכך בשומת מס ההכנסה של החברה ולא לייחס את סכומי חשבוניות המס הפיקטיביות כהכנסתו האישית. לטענתו, אין כל היגיון ואין כל אפשרות מעשית לקבל את הסברה, שאת כל העבודות שנטלה החברה על עצמה, הוא ביצע בעצמו, בשתי ידיו, ללא העסקת קבלני משנה או פועלים מטעמה של החברה. בית המשפט דחה את הטענה וקבע, כי המערער לא נשא בנטל ההוכחה, כי החברה אכן העסיקה קבלני משנה או פועלים מטעמה. עם זאת, פקיד שומה רמלה, אשר טיפל בשומת החברה, קבע כי בשנת המס 1999 יש להכיר ב-87% מסכומן של החשבוניות כהוצאותיה, ואילו המשיב, לעומת זאת, הכיר רק ב-25% מהחשבוניות הפיקטיביות כהוצאות של החברה, וזקף את יתרת 75% כהכנסה נוספת של המערער, וזאת מבלי להזכיר כלל את קביעותיו של פ"ש רמלה, להסתייג מהן או לאבחן אותן בהליך שהתנהל בפניו. בית המשפט לא קיבל תוצאה זו כיוון שמצא כי המשיב כלל לא ניסה לסתור את קביעותיו של פ"ש רמלה. לפיכך, בית המשפט קבע כי רק 13% מסכומי החשבוניות שהוצגו לשנת המס 1999 הן בגדר הכנסות בידי המערער.

לגבי שנת המס 1998 לא מצא בית המשפט טעם להתערב בשומה.

התוצאה: הערר התקבל בחלקו, בהתייחס לשנת המס 1999 בלבד. הערר לשנת המס 1998 נדחה.

מתי ניתן לסטות מהיחס המקובל לפיצול מקרקעין בין מרכיב הקרקע למרכיב הבניין?

פסק הדין בו נדון הוא ו"ע 1280/06 עזבון ד"ר משה ויינברג ואח' נ' מנהל מס שבח (מחוז ת"א). בשנת 2005 רכשו

העוררות שליש מבנין מסחרי בת"א. המחלוקת העיקרית בין העוררות למשיב נסובה על כך שהמשיב חישב את שיעור הפחת המנוכה משווי הרכישה של המקרקעין לפי היחס המקובל של 1/3 לערך הקרקע ו-2/3 למבנה. העוררות מבקשות לחשב את שיעור הפחת לפי ערכים שונים. הפסיקה קבעה כי ניתן לסתור את היחס המקובל ע"י מתן חוות דעת שמאית מוסמכת לחלוקה שונה במועדי הרכישה, או אישור פקיד שומה כי נוכח פחת מהמבנה לפי יחס אחר. המשיב הוכיח כי לאורך שנים השתמשו העוררות ביחס המקובל בבואן לנכות פחת בשנים 2000-2005. משכך, אין להלין על המשיב כי מנכה אף הוא פחת בהתאם לאותו יחס. מחלוקת נוספת נגעה לניכוי הוצאות שיפוץ. ועדת הערר קבעה כי אין להתיר הוצאות ללא המצאת קבלות, וכי טופס י"א (טופס פחת) אינו יכול להוות תחליף לכך. תוצאה: הערר נדחה.

האם ניתן להעביר הפסד מני"ע מכוח חוק התיאומים לשנה בה החוק לא חל?

פסק הדין בו נדון הוא עמ"ה 1062/02, 1109/05 גזית החזקות (מגן מיסודה של גזית אינב). בע"מ נ' פקיד שומה תל-אביב-יפו 4, העוסק בהגנה האינפלציונית אשר מקנה סעיף 6 לחוק התיאומים, שעניינו מיסוי שוטף של רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה.

המערערת רכשה ניירות ערך בשנת 1993, ובהתאם לסעיף 27(ג1) לחוק התיאומים, החליטה שלא ליישם את הוראות חוק התיאומים באותה שנה. בשנה לאחר מכן (1994), החילה המערערת את חוק התיאומים, ובשנים 1995-1998 החליטה שוב שלא להחילו. כתוצאה, רשמה המערערת הפסד של 22.4 מיליון ₪, וזאת לפי סעיף 6(ח) לחוק, הקובע כי מי שהיו ברשותו מניות שליטה ויצא מגדר החוק, יראוהו כמי שמכר את מניותיו במחיר הבורסה שלהן במועד היציאה.

בשנת 1999 תוקן חוק התיאומים ובעקבות זאת חויבה המערערת להחילו. לפיכך, בשנים 1999-2001 דיווחה המערערת על רווחים ריאליים ממכירת ניירות ערך, וכנגדם ביקשה לקזז את ההפסד האמור בגובה 22.4 מיליון ₪. המשיב טוען כי לא ניתן להעביר הפסד לשנות מס שבהן בחרה שלא להחיל את הוראות החוק. בית המשפט המחוזי, בפסק דין מפי כב' השופט אלטוביה, תמך בעמדת המשיב. לדבריו, חוק התיאומים לא בא כדי לתקן את פקודת מס הכנסה, אלא הוא חוק נפרד וזמני רק לתקופה שבה היה שיעור האינפלציה משמעותי מאוד. גשת המערערת לפיה יש להחיל את ההגנות אותן מספק חוק התיאומים גם כאשר החוק מנוטרל, מנוגדת לתכלית החוק ויוצרת עיוות פיסקאלי ויתרון שלא מן העניין לנישום, מכיוון שלא מדובר בהפסד של ממש, אלא בהפסד מדומה, "על הנייר".

לפיכך, קבע בית המשפט כי המערערת לא יכולה להעביר את ההפסד שלה משנת 1994 לשנת 1995, שנה שבה לא חל עליה חוק התיאומים, וגם לשנים 1999 ואילך, בהן חל חוק התיאומים על המערערת.

תוצאה: הערעור נדחה.

פתיחת פתח בין בית עסק לדירת מגורים מהווה ראייה לכך כי הדירה משמשת גם לעסק.

פסק הדין בו נדון הוא י"ע 1069/06 קרן עמית נ' מס שבח מקרקעין – מחוז מרכז. בבעלות העורר דירה בבני ברק, בת 2 חדרים, אשר הסלון שלה גובל בקיר משותף עם סלון פאות בבעלות גב' אשלג. בין השנים 1999-2005 הושכרה הדירה לגב' אשלג, אשר פתחה דלת בקיר הגובל והעמידה בדירה שתי מכוונות תפירה לשימוש העסק בעת הצורך. באפריל 2005 מכר העורר את הדירה לצד ג'. רשויות המס לא הסכימו לפטור את העורר מתשלום מס בגין הדירה כיוון שהדירה איננה "דירת מגורים מזכה".

העורר טוען כי הדירה שימשה את השוכרת למגורים ומנוחה, היות שהייתה בקרבת מקום לסלון הפאות בו עבדה, והעמדת שתי מכוונות תפירה שתופסות שטח מועט ביחס לשטח הדירה בכללותה, אין בהם כדי למנוע את הגדרת דירת מגורים מן הדירה.

ועדת הערר הבהירה כי הגישה המקובלת בדיני המס הינה בחינת המהות הכלכלית של עיסקה ולא המהות המשפטית בלבד. היינו – להתניה החוזית בחוזה השכירות אין השפעה על הגדרת הדירה כדירת מגורים מזכה, אלא יש להיזקק לפן העובדתי ולשימוש שנעשה בדירה בפועל. בית המשפט קבע כי פתיחת פתח המחבר באופן ישיר בין בית המסחר לדירה, מהווה ראשית ראייה לכך כי הדירה הנשכרת שימשה את בית המסחר. אף גב' אשלג העידה בתצהירה כי הדירה שימשה מעת לעת את בית המסחר. כמו כן, במסגרת הדו"ח השנתי של סלון הפאות נכללו גם הוצאות שכירות הדירה. העובדות המתקבצות מביאות לדעה כי עיקר מטרת שכירות הדירה נועדה להיות לתמיכה ולתוספת בתפקוד בית המסחר ולא כדירת מגורים. דירת מגורים מזכה מבחינת דיני המס, צריכה להיות דירה אשר כל מטרתה הינה אך ורק מגורים.

תוצאה: הערר נדחה.

מחיקת הגדרות מתקנות התעבורה אינה משפיעה על חוקיות גביית המס

פסק הדין בו נדון הוא ת"מ 144/07 רוני רדעי ואילן בן הרוש נ' רשות המסים בישראל ואח'. מדובר בבקשה לאישור תובענה ייצוגית להשבת מס אשר נגבה, לטענת המבקשים שלא כדין, ביחס לרכבים מסוג סנדר שמשקלם עד 3.5 טון. תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשנ"ה-1995 ותקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987 מפנות לתקנות התעבורה, אך לאחר שינויים שנערכו בתקנות התעבורה, נותרה בהן רק הגדרתו של "רכב נוסעים פרטי" מתוך כלל סוגי הרכבים המנויים בתקנות ניכוי הוצאות רכב. לשיטת המבקשים, הואיל ורכבי הסנדר אינם נכללים בהגדרתו של "רכב נוסעים פרטי", אז לא יחולו עליהם התקנות.

בית המשפט המחוזי, בהחלטה מפי כב' השופט אלטוביה, חזר ראשית על הנאמר בפסיקה לפיו כאשר עילת התובענה הייצוגית הינה השבת מס שנגבה ביתר, על התובע המבקש להיות תובע ייצוגי, לנהל קודם הליך אישי של רעור מס. עם זאת, כאשר מדובר בסוגיה שעוסקת כולה בפרשנות משפטית, כאשר עמדת רשות המס הובהרה ויש סיבה להניח כי הביורוקרטי ייעשה לאור עמדה זו, ואין בית המשפט מקדים הכרעתו להפעלת שיקול דעת רשות המס, אז ניתן לדון בסוגיה המשפטית לגופא אף שטרם הושלם ההליך השומתי של העותר.

בית המשפט דחה את עמדת התובעים, והגיע למסקנה כי משנמחקו הגדרות של "רכב מסחרי אחד" ו-"רכב מסחרי בלתי אחד" (המאפיינים רכבים מסוג סנדר) מתקנות התעבורה, אין לראות בכך כאילו נמחקו מונחים אלה גם בחוק המאזכר. קבלת עמדת המבקשים הייתה מסכלת את התכלית מאחורי תקנות ניכוי הוצאות רכב, ומעמיקה את הפער שבין מיסוי רכב פרטי למיסוי רכב מסחרי. עם זאת, בית המשפט מבקש מן המחוקק ליתן דעתו לחסר המילולי כאמור.

תוצאה: בקשת האישור לתובענה ייצוגית נדחתה.

המדינה זכאית שיפסקו לה מע"מ על פיצויים המשולמים לה

פסק הדין האחרון בו נדון הינו ע"א (נצ) 118/09 מוחמד דיב הייב נ' משרד הבריאות. באותו מקרה, הוגש ערעור

וערעור שכנגד על פסיקת פיצויים למדינה בגין הוצאות שנגרמו לה בגין הסגת גבול מקרקעיה. בערעור שכנגד שהגישה המדינה, טענה היא כי על הפיצויים לכלול מע"מ, לאור זאת שהיא, כצרכן סופי, שילמה מע"מ על השירותים להם נזקקה, נשוא הפיצויים. המערער טען כי סכום המע"מ עובר בכל מקרה לקופת המדינה, ועל כן אין לזכות את המדינה בגינו.

בית משפט השלום, בפסק דין מפי כב' השופט בנימין ארבל, קבע כי יש להפריד בין פעילותה של המדינה כצרכן, לבין תפקידה כריבון הגובה מס. כאשר היא פועלת בתחום הפרטי, אין היא שונה מכל מתקשר אחר, ויש להשיב לה גם את סכומי המע"מ ששילמה בגין השירותים להם נזקקה.

תוצאה: הערעור שכנגד התקבל.

האם ניתן לקבל מידע המופיע בעדות המתייחסת להליך של "גילוי מרצון"?

פסק הדין בו נדון הוא **ת"פ 5306/08 מדינת ישראל נ' דורון ואח'**. שני הנאשמים, חברי קיבוץ שפיים, הואשמו בגניבה של כספי הקיבוץ. יתר חברי הקיבוץ, והקיבוץ עצמו, ביצעו הליך של "גילוי מרצון" בפני רשות המיסים. הליך זה מכוון למי שעבר עבירות על חוקי המיסים ומעוניין לתקן את דיווחיו ולדווח נתוני אמת. על פי נוהל גילוי מרצון, שפורסם על ידי הרשות, נישום שיגלה מרצון, בפניה כנה שלא נעשתה בעקבות חקירה או בדיקה המתבצעת על ידי רשות המיסים – לא יינקטו כנגדו הליכים פליליים. הנאשמים ביקשו לקבל מידע מעד, שהינו חבר הקיבוץ, לגבי אותו הליך "גילוי מרצון", לרבות שמותיהם של החברים שביצעו את ההליך, ופרטים נוספים, בטענה כי אלו יכולים לסייע להם בהגנתם.

מדינת ישראל טענה כי אין כל רלוונטיות לנתוני ה"גילוי מרצון", מהסיבה שכל התשלומים שנעשו לטובת חלק מחברי הקיבוץ, נושאי הליך ה"גילוי מרצון", נעשו במזומן, בעוד הנאשמים אינם מואשמים בגניבת מזומן. בנוסף לכך, מדובר בהליך חסוי על פי פקודת מס הכנסה וחוק הגנת הפרטיות, ולכן אין להתיר כל שאלה בעניין זה. ועוד, מדובר בעדות שמיעה, כיוון שהעד לא ביצע הליך של "גילוי מרצון" אלא נטען שהוא מי שריכז את כל נתוני התשלומים במזומן בקיבוץ בתקופה שהתגלו המעשים הנטענים של הנאשמים.

הנאשמים משיבים לעניין זה כי מדובר בהליך שאינו מעוגן בחקיקה ראשית או משנית, אלא בנוהל שפורסם על-ידי רשות המיסים, אשר נותן חסינות מפני הליך פלילי למי שפנה לרשות המיסים בבקשה לבצע הליך של גילוי מרצון. מכאן, שהמידע עצמו אינו חסוי, אלא רק מעניק חסינות מפני הפללה עצמית לנישום שמסר את המידע.

בית משפט השלום בת"א, בהחלטה מפי כב' השופטת ברק-נבו קיבלה את עמדת הנאשמים. לדבריה, בנוהל שפרסמה רשות המיסים בדבר גילוי מרצון אין הוראה בדבר קיומו של חיסיון בכל הנוגע להליך, או היעדרו, וכן לא נמצאה התייחסות לכך בפקודה. בית המשפט ציין כי חיסיון הוא לעולם החריג, ולא הכלל. כמו כן, בית המשפט לא מצא שחשיפת פרטי הגילוי מרצון תפגע פגיעה משמעותית בתמריץ לנישומים לנקוט בהליך זה. ועוד, הנאשמים הצביעו על רלוונטיות אפשרית של המידע המתבקש להליך הגנתם.

לעניין הטענה כי מדובר בעדות שמועה, בית המשפט ישמע כיצד הגיע המידע המבוקש לידי העד, ולאחר מכן יקבע אם העד יוכל למסור את המידע.

תוצאה: הבקשה התקבלה.